

Regioscan Positieve Gezondheid.

Twentse Koers

Sanne Warta

s.warta@kennispunttwente.nl

Marieke Bunnik

m.bunnik@kennispunttwente.nl

Opdrachtgever

Twentse Koers

T.a.v. Astrid Boudrie

a.boudrie@twentsekoers.nl

januari 2025

kennispunt
twente

Inleiding

Begin 2025 heeft Twentse Koers impuls gelden van provincie Overijssel ontvangen om het gebruik van het gedachtegoed van Positieve Gezondheid de komende twee jaar te stimuleren. Het doel van dit project is dat eigenaren en (samenwerkings)partners van Twentse Koers Positieve Gezondheid vaker en sterker toepassen. Er zijn verschillende acties uitgevoerd. In 2025 organiseerde Twentse Koers vijf theatervoorstellingen *Dromen Vangen* over het werken met Positieve Gezondheid in Almelo, Borne, Oldenzaal, Enschede en Rijssen. Hiermee zijn ruim 550 professionals uit diverse werkvelden bereikt. Daarnaast is er een LinkedIn-community Impuls Positieve Gezondheid opgericht en zijn er meerdere berichten over dit thema geplaatst.

Een belangrijk onderdeel van dit project is een regioscan. Met deze scan brengt Kennispunt Twente in kaart in hoeverre (samenwerkings)partners van Twentse Koers Positieve Gezondheid momenteel toepassen, waar zij verbeterpunten zien en welke ondersteuning zij nodig hebben. De resultaten worden gebruikt om een toekomstplan op te stellen, zodat het werken met Positieve Gezondheid ook na 2025 duurzaam kan worden voortgezet.

In deze regioscan staat de volgende vraag centraal:

"In hoeverre wordt het gedachtegoed van Positieve Gezondheid toegepast door de eigenaren en partners van Twentse Koers, en wat is nodig om dit te versterken binnen de regio Twente?"

In deze rapportage worden de uitkomsten van de regioscan gepresenteerd.

Onderzoeksaanpak

Vragenlijst

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is vragenlijstonderzoek uitgevoerd. De vragenlijst bevatte vragen over:

1. de achtergrondkenmerken van de deelnemers
2. de wijze waarop Positieve Gezondheid is opgenomen in de eigen organisatie
3. de manier waarop er binnen Twente regionaal wordt samengewerkt aan Positieve Gezondheid.

De vragenlijst stond open van 13 oktober t/m 16 november 2025.

Twentse Koers verspreidde de vragenlijst via verschillende kanalen. Het eigen netwerk ontving de link per e-mail. Daarnaast is de vragenlijst opgenomen in de nieuwsbrief voor eigenaren en partners, geplaatst op de website van Twentse Koers en gedeeld via LinkedIn. Er is aan deelnemers gevraagd de vragenlijst door te sturen naar andere relevante professionals.

Doelgroep

Dit onderzoek richt zich op eigenaren en partners van Twentse Koers die op strategisch en tactisch niveau betrokken zijn bij Positieve Gezondheid, binnen hun eigen organisatie én in de regio. Het betreft welzijns- en zorgorganisaties, overheden en kennisinstellingen. Het gaat hierbij om professionals met zicht op beleid en organisatieontwikkeling, zoals bestuurders, directeuren, managers en (beleids)adviseurs. Het uitvoerende niveau speelt een belangrijke rol in de praktijk, maar is in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. De reden is dat de invloed en rol van Twentse Koers vooral op strategisch en tactisch niveau liggen. Daarnaast is het voorwaardelijk dat het gedachtegoed op strategisch en tactisch niveau is doorgevoerd, om Positieve Gezondheid op operationeel vlak te kunnen implementeren.

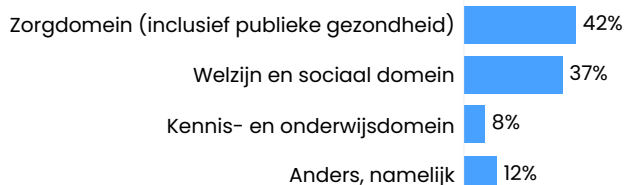
De resultaten van het onderzoek geven een indicatie van wat er leeft onder organisaties op het gebied van Positieve Gezondheid, maar bieden geen generaliseerbaar beeld van de hele regio of het volledige werkveld.

Deelnemers

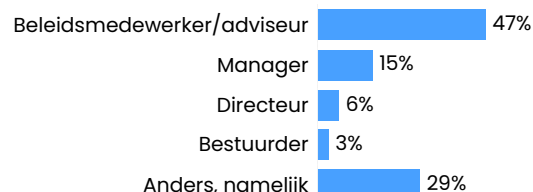
In totaal hebben **98** deelnemers de vragenlijst ingevuld. De meeste deelnemers hebben de vragenlijst ingevuld via de e-mailuitnodiging. Er is een hoge response vanuit de gemeenten, waarbij met name gemeente Hellendoorn sterk vertegenwoordigd is. De grootste groep professionals die gereageerd heeft zijn beleidsmedewerkers/adviseurs.

Figuur 1: werkzame domein (n=98)

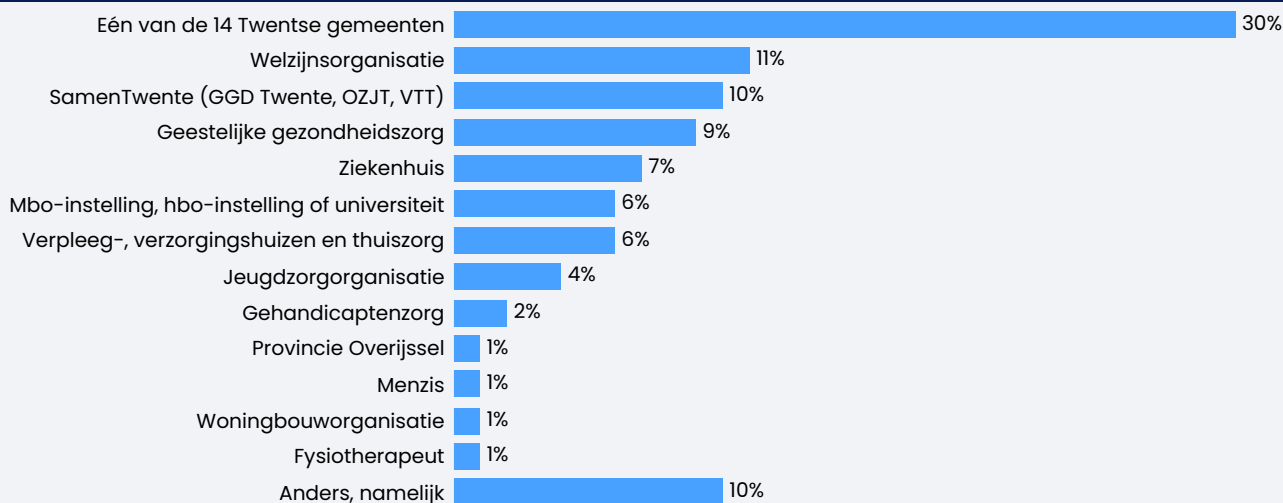
Bij 'anders, namelijk' zijn verschillende organisaties genoemd, geen specifieke domeinen.

Figuur 2: functie (n=98)

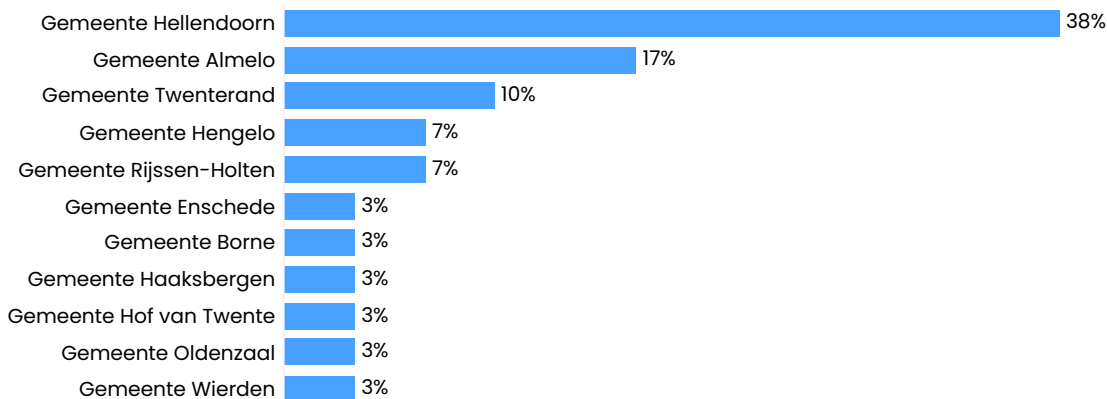
Bij 'anders, namelijk' werden voornamelijk genoemd: coördinator, projectleider, trainer en medewerker.

Figuur 3: organisatie (n=98)

Bij 'anders, namelijk' zijn verschillende organisaties genoemd zoals inwonerorganisaties, paramedische centra en scholen.

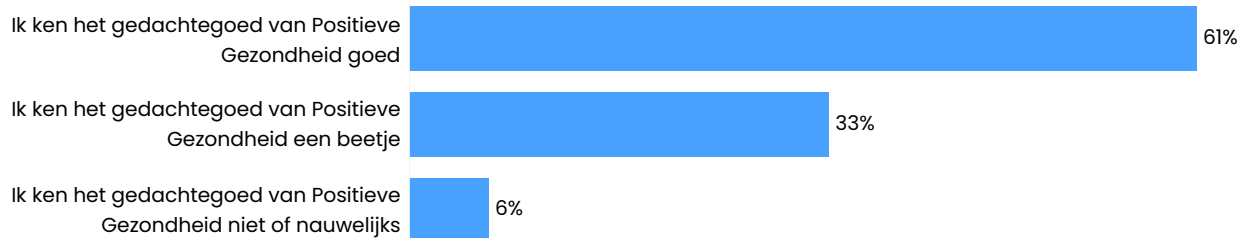
Figuur 4: gemeente (n=29)

Er zijn geen reacties ontvangen van gemeente Dinkelland, Losser en Tubbergen.

Figuur 5: bekendheid (n=98)

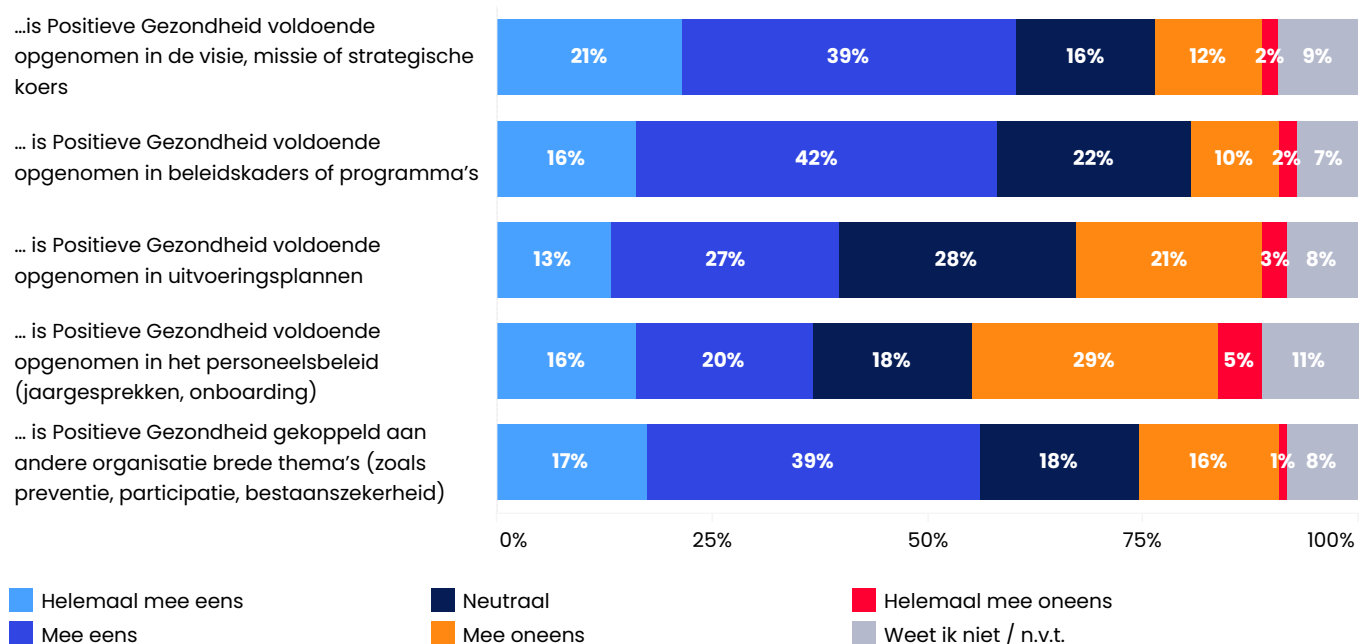
Deelnemers is gevraagd in hoeverre ze bekend zijn met het gedachtegoed van Positieve Gezondheid. Hoewel bijna een derde aangeeft het goed te kennen is er ook een substantieel deel dat aangeeft het gedachtegoed niet of nauwelijks of een beetje te kennen.

Figuur 6: stellingen beleid organisatie (n=98)

In de antwoorden is te zien dat een meerderheid van de deelnemers vindt dat Positieve Gezondheid voldoende is opgenomen in de visie, missie of strategische koers en beleidskaders en programma's van de eigen organisatie. Ook wordt Positieve Gezondheid bij meer dan de helft van de deelnemers gekoppeld aan andere organisatiebrede thema's. Met betrekking tot de uitvoeringsplannen en het personeelsbeleid zijn de antwoorden meer verdeeld en lijkt Positieve Gezondheid minder te zijn verankerd.

In mijn organisatie...

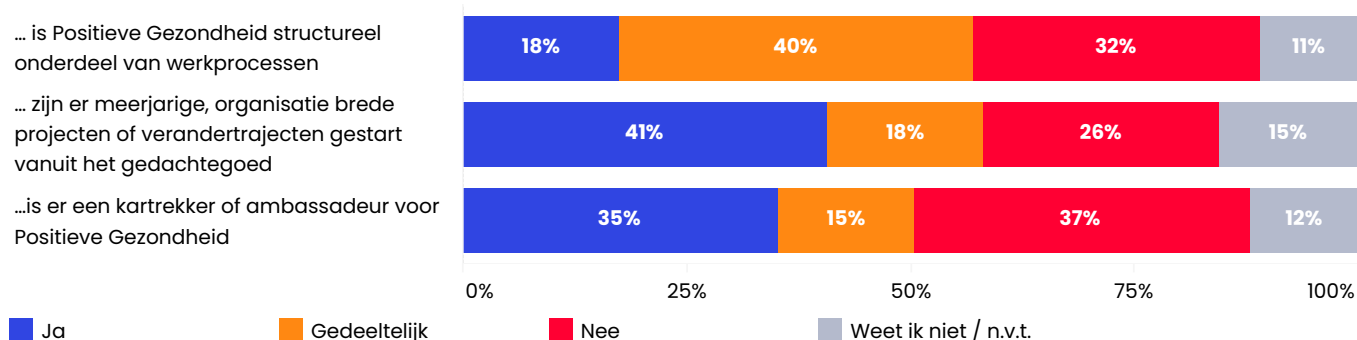
Toelichting

In een open tekstveld konden deelnemers hun antwoorden toelichten. 25 deelnemers hebben dat gedaan. Daaruit komt naar voren dat Positieve Gezondheid beleidsmatig vaak wel is opgenomen, maar dat de vertaling naar de praktijk achterblijft. Op de werkvloer is het niet altijd zichtbaar en het is niet vanzelfsprekend hoe hier in het dagelijks handelen mee gewerkt moet worden. Financiële en organisatorische randvoorwaarden, bezuinigingen en beperkte tijd en ruimte door resultaatsafspraken maken het lastig om Positieve Gezondheid integraal toe te passen. Twee respondenten gaven aan de nuance in de antwoordmogelijkheden te missen, zoals een optie 'deels mee eens'.

Figuur 7: stellingen organisatie (n=91)

Deelnemers is een aantal stellingen voorgelegd over Positieve Gezondheid in de eigen organisaties. Hierin is te zien dat de toepassing van Positieve Gezondheid beperkt structureel ingebed is. Slechts een kleine groep organisaties heeft het structureel opgenomen in de werkprocessen. Hoewel in een deel van de organisaties wel organisatiebrede projecten zijn gestart, ontbreekt het vaak nog aan een vaste kartrekker of ambassadeur.

In mijn organisatie...

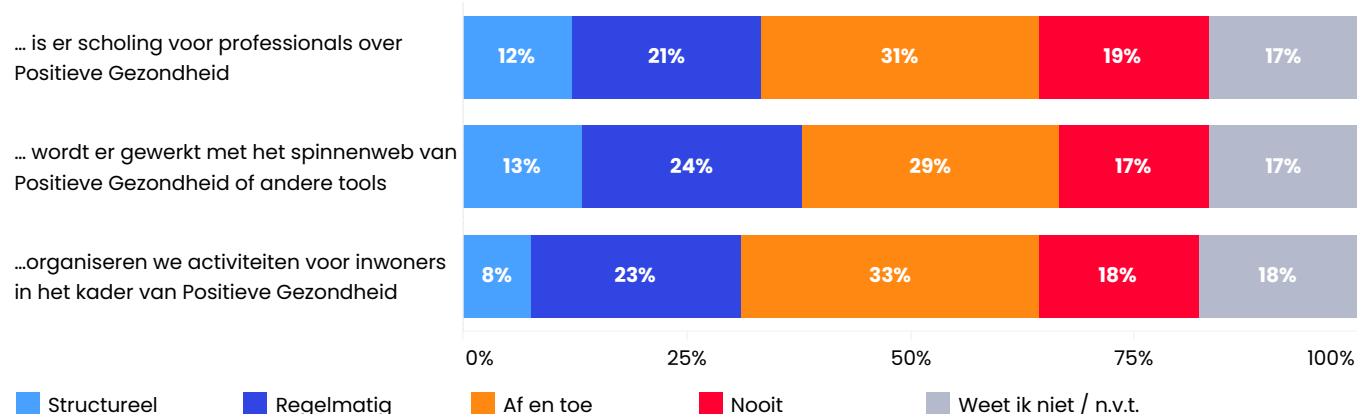
Toelichting

Twaalf deelnemers hebben hun antwoord toegelicht. Door het lage aantal zijn deze reacties vooral illustratief. Ook in de toelichting wordt de afwezigheid van een duidelijke kartrekker of ambassadeur benadrukt. Enkele deelnemers noemen concrete acties, zoals het opnemen van Positieve Gezondheid in strategie en missie of het aanbieden van scholing. Ook geven respondenten aan dat de inbedding in werkprocessen nog in ontwikkeling is.

Figuur 8: stellingen organisatie (n=90)

Deelnemers is een aantal stellingen voorgelegd over Positieve Gezondheid in de eigen organisaties. Opvallend is dat veel organisaties niet of slechts af en toe werken met het spinnenweb of andere tools en hooguit af en toe activiteiten voor inwoners rond Positieve Gezondheid organiseren. Tegelijkertijd ontbreekt in een aanzienlijk deel structurele of regelmatige scholing.

In mijn organisatie...

Toelichting

Dertien deelnemers hebben hun antwoord toegelicht in een open veld. Zij geven aan dat het spinnenweb en andere tools rond Positieve Gezondheid vaak niet of niet structureel worden gebruikt en benadrukken dat het spinnenweb geen doel op zich is. Tegelijkertijd benoemen meerdere respondenten dat breed kijken naar de situatie van inwoners en werken vanuit eigen kracht al langer onderdeel is van de werkwijze, ook zonder specifieke instrumenten. Enkele respondenten geven aan dat er in hun organisatie niet met Positieve Gezondheid wordt gewerkt of dat zij daar geen zicht op hebben.

Figuur 9: belemmeringen eigen organisatie (=88)

Deelnemers is gevraagd waar het meeste tegenaan gelopen wordt in het werken met Positieve Gezondheid (maximaal 3 antwoorden mogelijk). De belangrijkste belemmeringen liggen op het gebied van duidelijke doelen, tijd/capaciteit, monitoring en structurele middelen.

Figuur 10: wat is nodig in de eigen organisatie? (n=87)

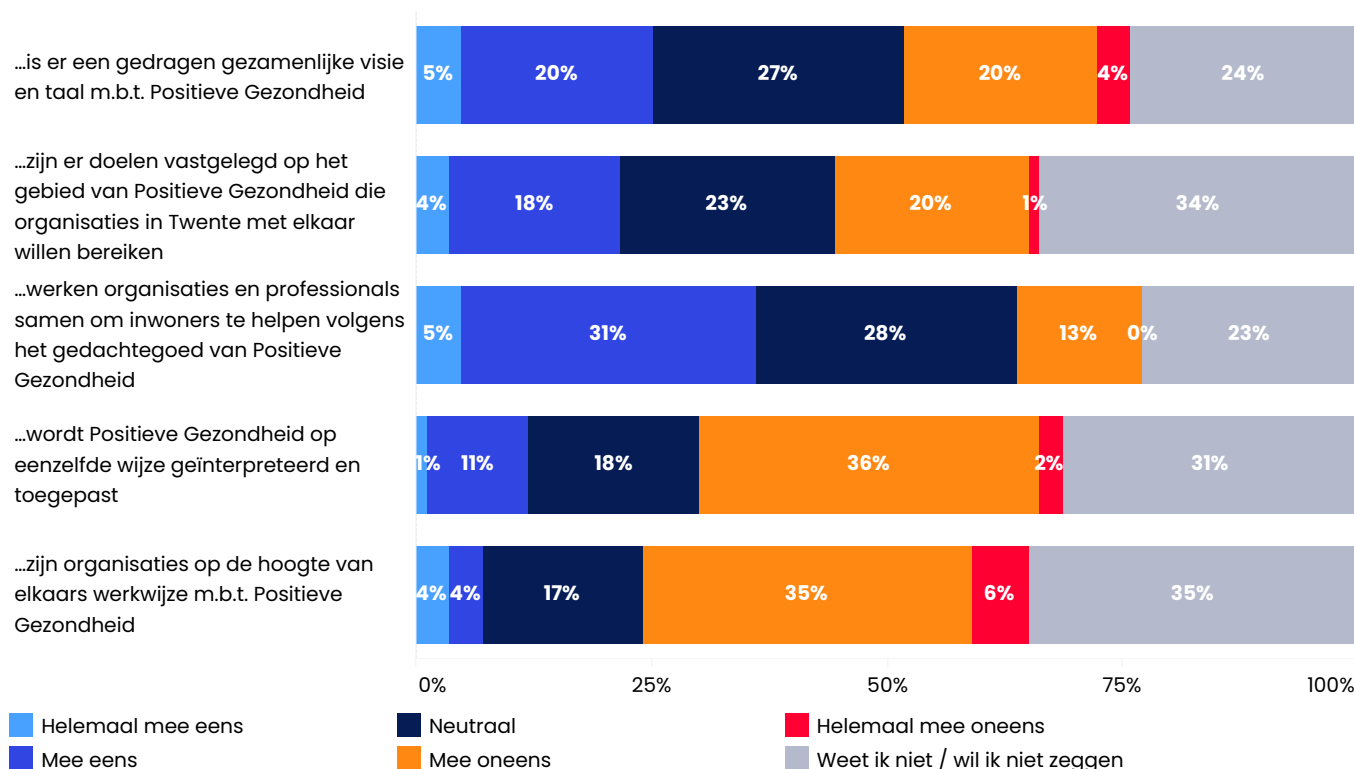
Deelnemers is gevraagd wat er in hun organisatie nodig is om beter te kunnen werken vanuit Positieve Gezondheid (maximaal 3 antwoorden mogelijk). De meeste behoefte is er aan een betere integratie en borging van Positieve Gezondheid in werkprocessen en organisatiestructuren. Daarnaast worden monitoring en evaluatie vaak genoemd, evenals praktische kaders, handreikingen en hulpmiddelen om Positieve Gezondheid in de praktijk te implementeren.

Figuur 11: stellingen regionale samenwerking (n=83)

In figuur 11 is te zien dat regionale samenwerking rond Positieve Gezondheid beperkt uitgewerkt en weinig zichtbaar is. Opvallend is het relatief grote aandeel deelnemers dat aangeeft niet te weten wat er regionaal gebeurt rond Positieve Gezondheid. De antwoorden zijn verdeeld als het gaat om een gedragen gezamenlijke visie, gedeelde taal en gezamenlijke doelen. Daarnaast is een aanzienlijk deel het (helemaal) oneens met de stelling dat Positieve Gezondheid op dezelfde wijze wordt geïnterpreteerd en toegepast en dat organisaties op de hoogte zijn van elkaars werkwijze.

In regio Twente...

Toelichting

11 deelnemers hebben hun antwoord toegelicht. Een aantal deelnemers geeft aan onvoldoende zicht te hebben op wat er regionaal gebeurt en sommige vragen daarom niet goed te kunnen beantwoorden. Enkele deelnemers schetsen een beweging die wel in gang is gezet, maar nog versnipperd en pril is. Tegelijkertijd benadrukken zij dat Positieve Gezondheid geen "trucje" of doel op zich mag worden, maar een middel om inwoners meer eigen regie te geven en de mens écht centraal te zetten.

"Er zijn wel zorgorganisaties bezig om het gedachtegoed eigen te maken door het personeel te scholen, echter is het ook noodzakelijk om als management en bestuur deze scholing te volgen én te implementeren. Het is geen trucje, het is echt anders handelen en denken waarin de mens echt centraal staat en niet het eigen belang."

Figuur 12: wat is nodig in de regio? (n=81)

Ook is deelnemers gevraagd wat er nodig is in regio Twente om het werken met Positieve Gezondheid verder uit te rollen. Deelnemers konden maximaal 3 punten kiezen die zij het meest belangrijk vonden. Hierin is te zien dat een samenwerkingsstructuur, een gezamenlijke visie, taal en doelen en integratie in borging in werkprocessen het meest belangrijk zijn.

Toelichting

Negen deelnemers gaven een toelichting, waardoor de uitkomsten indicatief zijn. Zij benadrukken het belang van een gedeelde visie op Positieve Gezondheid in Twente, als integraal onderdeel van het dagelijks werk en vanuit intrinsieke motivatie. Tegelijkertijd signaleren zij dat de financiële ondersteuning hiervoor in de praktijk nog beperkt is.

"Positieve Gezondheid wordt niet of nauwelijks betaald in ons zorgsysteem. Al vanaf de jaren tachtig vorige eeuw wordt preventie en Positieve Gezondheid in overheidsbeleid verkondigd, maar er wordt geen geld voor vrijgemaakt."

Suggesties en ideeën (n=38)

Deelnemers is gevraagd welke ondersteuning van Twentse Koers zou kunnen helpen met het verder implementeren van Positieve Gezondheid in regio Twente. 38 deelnemers hebben hier een antwoord op gegeven. Hierin is terug te zien dat deelnemers Twentse Koers vooral vragen om richting, verbinding en praktische steun bij de implementatie.

In de antwoorden zijn 5 terugkerende thema's te zien:

Zorgen voor een gedeelde visie en koers op Positieve Gezondheid in Twente

- Helpen om een gezamenlijk beeld, taal en doelen voor Positieve Gezondheid te formuleren en dit te vertalen in een meerjarenplan (incl. monitoring/evaluatie).

Netwerk en kennisdeling organiseren

- Regionaal netwerk bouwen en onderhouden: bijeenkomsten, nieuwsbrief, intervisie, databank met professionals/trainers en Twente breed overzicht van "wat werkt en wat niet".

Praktische implementatie ondersteunen

- Concrete tools en handreikingen aanbieden (voor werkprocessen, monitoring, Gezonde Buurten, vrijwilligers), gezamenlijke scholing organiseren en organisaties begeleiden bij implementatie en borging.

Aanjagen, verbinden en lobbyen op systeemniveau

- Partijen bij elkaar brengen (zorg, welzijn, gemeenten, financiers), Positieve Gezondheid blijven agenderen en lobbyen voor structurele en domein overstijgende financiering.

Aansluiten bij wat lokaal al gebeurt

- Eerst in beeld brengen welke initiatieven er al zijn, daarop voortbouwen in plaats van ernaast, en maatwerk bieden per gemeente/organisatie in plaats van één zwaar regioproject.

"Twentse Koers kan Positieve Gezondheid in Twente versterken door partijen uit zorg, welzijn en gemeenten samen te brengen, kennis en ervaringen te delen en projecten te ondersteunen die preventie en eigen regie bevorderen."

"Goed om een doorkijkje te maken tot 2030: hoe ziet de ideale wereld er dan uit? Via welke stappen komen we op dit punt? Hoe merk en zie je dat in de praktijk? Hoe verankeren we zaken in de manier van werken, zodat het bestendig en geborgd is?"

Conclusie

Volgens de deelnemers staat Positieve Gezondheid bij veel Twentse organisaties op papier (visie, missie, beleidskaders, programma's), maar is er in de vertaling naar de praktijk nog veel verbeterruimte (uitvoeringsplannen, personeelsbeleid, werkprocessen). Belangrijke belemmeringen zijn het ontbreken van heldere doelen, beperkte capaciteit, tijd en middelen (geld), en onvoldoende monitoring en inzicht in de effecten. De regionale inzet op Positieve Gezondheid kan bovendien zichtbaarder worden gemaakt. Er is beweging, maar dit is nog niet eenduidig: de interpretatie en toepassing verschillen, en organisaties hebben beperkt zicht op elkaars werkwijzen en wat zij gezamenlijk willen bereiken. Om het gebruik van Positieve Gezondheid verder te brengen noemen deelnemers een samenwerkingsstructuur die de toepassing ondersteunt, een breed gedragen regionale visie met gezamenlijke doelen en dezelfde taal, en borging van Positieve Gezondheid in werkprocessen en organisatiestructuren.